

LIBERTAT

PERIÒDIC D'ESQUERRA REPUBLICANA
REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: VERGARA, 27

II època Any III Núm. 4 L'HOSPITALET DEL LLOBREGAT 20 DE JUNY DE 1935 PREU: 15 CENTIMS

ben vives i perdurables: el seu esperit autòcton, que comporta la rel mateixa de la seva personalitat nacional i els sentiments del poble, d'una direcció cada vegada més profundament emmarcada dintre el quadre de les reivindicacions totalitàries dels drets del proletariat. Dues coses, dos sentiments íntims, que es complementen i es manifesten cada vegada amb més potència i amb més esperances d'aconseguir-ne la seva plasmació definitiva.

I contra això no hi fan res trenta anys de presidi als seus dirigents democràtics, fills de la voluntat popular en un moment

de la seva evolució cap a fites definitives, ni condemnes semblants o inferiors a ciutadans més modestos. La glòria dels caiguts per l'ideal serà més viva com més dur sigui el calvari. I si alguna exemplaritat ha de trobar el poble en la conducta d'uns i altres és la de veure que en l'hora dolorosa del sacrifici per Catalunya, tots plegats han passat idèntiques mesures i tots junts han sapigut suportar-les amb la serenitat de l'estoic i la fe del convençut en el triomf definitiu dels designis superiors de la Pàtria.

JOSEP SOLA

Presó Model 1935

Cada vegada que passava pel carrer Entença, esguardava aquest edifici i sentia dintre meu una mena de fàstic, tan gran, que instintivament abaixava els ulls i, si m'era possible, trencava de cantonada.

La presó! Paraula fatídica que, per cap motiu, mereix lloança, però, aleshores de quan jo parlo, hi cabia el pensament de que almenys una cosa indigna servia de preventiu contra els malvats de mena, els perversos que no poden tenir cura i són un destorb per la societat.

El meu concepte de presó era aquest, blasmable és veritat, però tolerable per la seva finalitat.

Els temps però han anat canviant. A la presó ja no hi van únicament criminals. A la presó hi van idealistes, patriotes, revolucionaris-constructius. I estem en 1935. Ara passo pel carrer d'Entença esguardo l'edifici fatídic i els ulls se m'humitegen. Abans hi passava de llarg, ara no; si convé faig marrada i tot per tenir-la més aprop. I el cor se me n'hi va.

ésser-li franc. Jo no podia tolerar aquest gran desori. Jo no podia suportar que la seva imatge passés per la meua imaginació talment com hi passa la imatge del tigre o del lleó que visitem en els parcs zoològics.

Ell va comprendre. Em coneixia a bastament. Els seus gustos eren molt semblants als meus. Quan conversàvem, fruïem mútuament de la conversa. I ningú ens destorbava i ens crèiem que en el món ningú més disfrutava tant com nosaltres.

Vaig anar a veure'l per a fer-li passar una d'aquelles estonetes agradables d'altres temps. No em fou possible. Tothom cridava. Havíem de repetir paraules i conceptes, la conversa era trencada i ho haguérem de deixar córrer. A la presó no s'hi poden tractar coses sèries. Manca el temps. Manca aquella afinitat necessària que porta en si la llibertat. A la presó només pot parlar-se de banalitats i fer un intercanvi de notícies breus. Això és el més inhumà, el més criminal que pot existir.

Vaig jurar que no hi tornaria. Però no he pogut estar-me'n. He trencat el jurament i en perjudici de la meua tranquil·litat espiritual! Com la primera vegada he sortit flemant. Ja n'he vist dos d'amics ara. Resignats, pacients, convençuts. Algun altre ens acompanya espiritualment. Parlem. Estan contents, beneeixen el poble. Es veuen acompanyats en la desgràcia... Almenys així s'ho creuen. Però aquesta convicció, aquesta certesa, aquesta il·lusió és la que a mi em fa més mal; perquè veig com es despedeixen de nosaltres fent el cor fort i retornen al foc de sacrifici. La seva joia és fugaç, l'oblit de llur dissort és instantani. Nosaltres sortirem de la presó i al pati mateix a dues passes dels infortunats, galantejarem una bellesa femenina, ens saturarem d'aires de llibertat voltant Barcelona amb uns amics radiants d'alegria, un si és no és esbojarrada i sols de quan en quan girarem l'esguard per a veure o imaginar-nos l'edifici del carrer d'Entença, on uns amics han de fer esforços per a oblidar per a conformar-se. Han vist marxar els amics, han vist marxar els pares, han vist marxar la muller i els fills, sens poder-los abraçar, sens poder-los besar. I es queden sols completament sols, engabiats, vigilats com a feres, com a criminals, perquè tingueren la gosadia de voler una vida més justa i una Catalunya més lliure.

Joan RIUS I VILA

El Govern de Catalunya condemnat

Catalunya ha glatit tota, aquestes darreres setmanes, seguint el curs de la vista del procés contra el President i els Consellers de la Generalitat, arran dels fets del passat octubre.

Totes les incidències que s'hi han produït no han servit més que per a refermar en el poble la fe en els seus destins i la seva simpatia per uns homes que aspiraven a servir-lo amb la seva gesta primer i amb l'entusiasme de la seva conducta i la gallardia de les seves conviccions, després.

Però, el més alt tribunal de la República ha estat inexorable i ha fet sentir damunt d'ells el pes de la seva repulsa inspirada, més en la incomprensió dels sentiments de Catalunya, que en les veritables fonts jurídiques.

No ens havem d'admirar, però, de que així hagi succeït perquè, en definitiva, un plet polític es ventilava i si un mòbil polític perseguïen els encartats no té res d'estrany que la composició, sobretot política, del tribunal fes sentir damunt dels inculpats allò que traduïa en una condemna

greu la incompatibilitat profunda de dues concepcions antagòniques del sentit de la República del 14 d'Abril.

I, en definitiva, després del resultat d'altres processos de menys envergadura derivats dels mateixos fets, aci i a fora; després de sentir en la carn viva com una multitud de ciutadans que es sentiren enduts per aquells acontereiments, es troben lluny dels seus amb condemnés prou greus perquè hagin d'enyorar, per temps, la llibertat perduda; després de tot això, i d'altres coses que estan a la memòria de tothom, no creiem que, humanament, en el cas del Govern de la Generalitat, es pogués esperar una millor comprensió en els estudis superiors de la justícia, quan aquesta tan severa, havia estat amb els modestos protestataris dels estaments populars. I qui sap si aquesta ha estat la millor manera de no defraudar ni als uns ni als altres.

Perquè a través de totes les triflagues i de totes les situacions adverses que, després d'aquell 6 d'octubre malaurat, ha hagut de sofrir Catalunya dues coses resten

Aquest número ha passat per la censura